

Cilvēku tirdzniecības apkarošanai aicina pieprasīt atbildību no seksa pircējiem

Efektīvākā prakse cīņā ar cilvēku tirdzniecību ir prostitūcijas aizliegšana, sodot šo pakalpojumu pircējus un atbrīvojot no sodīšanas bailēm prostitūcijas pakalpojumu sniedzējus, intervijā aģentūrai LETA uzsvēra Zviedrijas īpašo uzdevumu vēstnieks jautājumos, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecības novēršanu, Pērs Anderšs Sunesons. Pēc viņa teiktā, Zviedrija lielos vilcienos uzvarējusi savu cīņu ar cilvēktirdzniecību un prostitūciju, un tagad tā savu pieredzi piedāvā citām valstīm, motivējot tās kriminalizēt prostitūciju, izvēloties tā saukto "Zviedrijas modeli". Sarunā Sunesons uzsver Zviedrijas pozitīvo pieredzi prostitūcijas un cilvēku tirdzniecības apkarošanā, kā arī norāda uz virkni dažādu izaicinājumu Eiropai un Latvijai.

Kāda ir situācija ar cilvēku tirdzniecību Zviedrijā?

Salīdzinot ar citām valstīm, mums ir diezgan maz problēmu saistībā ar cilvēku tirdzniecību. Ik pa laikam gan ir atsevišķi cilvēktirdzniecības gadījumi darba ekspluatācijas nolūkā, kā arī gadījumi, kad cilvēki nogādāti Zviedrijā, lai ubagotu uz ielām. Vienlaikus, runājot par seksuālai ekspluatācijai pārdotajiem upuriem, salīdzinot ar citām valstīm, Zviedrijā situācija ir laba. Zviedrija ir ļoti neliela valsts, kuras "tirgu" lielie organizētie grupējumi tagad uzskata par mirušu. Zviedrijā ļoti maz cilvēku iegādājas sievietes un meitenes seksuālām vajadzībām, un tas saistīts ar to, ka tās sabiedrībā notikušas milzīgas izmaiņas. Šīs pārmaiņas saistītas ar 1999.gadā ieviesto likumu, kas soda par seksa pirkšanu, bet no kriminālas atbildības atbrīvo pakalpojuma sniedzējus. Secīgi - tagad Zviedrijā tikai retais vairs uzskata, ka prostitūcija ir pieņemama.

Kāds bija iemesls šādam lēmumam?

Zviedrijā bija veikti dažādi pētījumi, kuros atklājās, ka prostitūcijā iesaistītās sievietes un meitenes uzauga disfunkcionālās ģimenēs ar ļoti smagu bērnību. Sabiedrība izdarīja secinājumu, ka prostitūcijā iesaistītās sievietes ir nevis spēcīgas uzņēmējas, bet upuri. Šīs sievietes un meitenes bija zaudējušas pašcieņu, negāja uz skolu, proti, bija vienīgi upuri, nekas cits. Tāpat sabiedrības viedoklis mainījās, dzirdot, kā vīrieši, kas pērk seksuālus pakalpojumus, runā par sievietēm kā precēm. Laikā, kad valdība izlēma, ka nevēlas pieļaut Zviedrijā prostitūciju, bija arī cilvēki, kas teica, ka būtu jāsoda gan pircējs, gan pakalpojuma sniedzējs. Bet, pateicoties tam, ka spēcīgāk izskanēja arguments par pircēja sodīšanu, tika pieņemts lēmums nesodīt pakalpojuma sniedzējus.

Vai, jūsuprāt, šāda kārtība bijusi efektīva?

Mēs zinām, ka šāda kārtība bijusi efektīva. Kad likums stājās spēkā, pēc aptaujām varēja secināt, ka to atbalsta tikai 50% sabiedrības, bet tagad - vairāk nekā 80%. Likums mainīja cilvēku viedokli par prostitūciju, līdzīgi kā tas notika ar likumu, kas aizliedz sist bērnus. Zviedrijas prostitūcijas "tirgus" ir praktiski miris, jo ir ļoti zems pieprasījums pēc sievietēm un meitenēm. Protams, joprojām ir cilvēki, kuri pērk seksu, bet, salīdzinot ar citām valstīm, Zviedrijā ir daudz labāka situācija. Kad likums Zviedrijā bija darbojies jau trīs gadus, salīdzinājām mūsu stāvokli ar situāciju Norvēģijā, Dānijā un Somijā, un atšķirība starp valstīm bija milzīga.

Lai pieņemtu šādu likumu, noteikti nepieciešams sabiedrības atbalsts. Kāds bija zviedru viedoklis par pieejas maiņu?

Apmēram puse šo ieceri atbalstīja, puse nē. Vienlaikus pirms šī lēmuma pieņemšanas vairākus gadus bija notikušas plašas diskusijas, kurās īpaši skaļa bija sieviešu tiesību kustība Zviedrijā. Arī pētījumu rezultāti, kas parādīja ļoti nepatīkamu ainu, palīdzēja pieņemt šo lēmumu un mainīt situāciju Zviedrijā. Savukārt, kad likums stājās spēkā, ļoti daudz resursu tika izmantoti, lai izglītotu policijas darbiniekus, prokurorus, sociālos darbiniekus, turklāt palīdzēja arī dzimumu līdztiesības iekļaušana skolu mācību programmās. Zviedrijā notika arī dažādas informatīvās kampaņas, kurās, piemēram, populāri sportisti teica, ka vīrieši nepērk seksu. Zviedrija ļoti daudz strādāja ar sabiedrisko domu.

Kaut arī Zviedrijā nav pieņemts pirkt seksu, dzirdēti gadījumi, kad zviedru vīrieši dodas šo pakalpojumu saņemt ārpus valsts, piemēram, uz Latviju. Vai Zviedrija mēģina risināt arī šo situāciju?

Jāatzīst, ka saistībā ar šo tendenci diemžēl nav precīzu datu, jo ir ļoti sarežģīti izpētīt šo situāciju. Vienlaikus sabiedrības aptaujas, kurās vīriešiem anonīmi jautāts par seksa pirkšanu Zviedrijā un ārpus tās, apliecina, ka apmērs vīriešu, kas to dara, ir ļoti zems. Mums gribētos domāt, ka sabiedriskās domas izmaiņas samazināja cilvēku skaitu, kas vēlas pirkt seksu. Kaut arī Zviedrijā nav liela pieprasījuma pēc šāda veida pakalpojumiem, protams, nav iespējams ietekmēt pilnīgi visu cilvēku viedokli, un ir vīrieši, kuri dodas seksa tūrismā uz Taizemi, Latviju un citām valstīm. Esošā valdība gan šī gada sākumā izteica priekšlikumu dot iespēju tiesāt cilvēku, kurš pērk seksu citā valstī, pat ja attiecīgajā valstī šāds pakalpojums ir legāls. Šāds regulējums jau vairākus gadus ir Norvēģijā. Diemžēl politisku iemeslu dēļ šis priekšlikums nenonāca līdz parlamentam, bet es ceru, ka tas nonāks līdz politiķiem nākamajā parlamentā.

Jūs ticat, ka regulējums, kas aizliedz seksa pirkšanu arī ārzemēs, Zviedrijā varētu tikt pieņemts?

Jā, un tas varētu būt signāls no sabiedrības, proti, tā neuzskata, ka cilvēki drīkst pirkt seksu, un arī nevēlas pieļaut, ka cilvēki dodas to darīt uz ārzemēm. Protams, Zviedrijas policijai būs grūti noķert likumpārkāpējus ārzemēs. Ja zviedrs dosies uz Taizemi, kur prostitūcija ir legāla, Taizemes policija nearestēs personu, tomēr kopumā šāds regulējums varētu būt labs signāls no sabiedrības. Zviedrijā ir daudz lielu uzņēmumu ārzemēs, piemēram, "IKEA", "ABB", "Volvo", un, ja tiek kriminalizēta seksa pirkšana ārzemēs, visi šie uzņēmumi savās politikās varētu iestrādāt nosacījumu, ka neviens darbinieks nedrīkst pirkt seksu citās valstīs, kam, manuprāt, varētu būt liela ietekme. Daudziem Zviedrijas uzņēmumiem šāds nosacījums jau brīvprātīgi iestrādāts politikā.

Cīņā ar prostitūciju daudz tiek runāts arī par nepieciešamību izglītot sabiedrību. Ko Zviedrija šajā ziņā ir darījusi?

Kad sāku strādāt šajā amatā, man bija vairāki draugi, kuri teica: "Vai tu tiešām strādāsi šajā jomā? Ja divi pieauguši cilvēki izvēlas nodarboties ar seksu un viņu starpā notiek finansiāla apmaiņa, kas tur slihts?" Manuprāt, sabiedrībā joprojām nav pietiekamas izpratnes par to, kas notiek prostitūcijas "aizkulisēs". Sabiedrība par to jāizglīto nepārtraukti. Laba recepte Zviedrijai bija dzimumu līdztiesības nonāksana skolu programmās, lai tiešām runātu par sieviešu un vīriešu līdztiesīgo nozīmi sabiedrībā. Svarīgi iemācīt, ka neviens nedrīkst izmantot fizisko, finansiālo un emocionālo spēku, lai piekļūtu cita cilvēka ķermenim.

Latvijā ilgstoši kriminalizēta prostitūcijas pakalpojumu sniegšana, bet ne pirkšana. Ko jūs rekomendētu Latvijas likumdevējiem?

Mūsdienās daudz pētījumu apliecina, ka lielākā daļa prostitūcijā iesaistīto cieš gan fiziski, gan psiholoģiski. Turklāt tikai ļoti, ļoti retos gadījumos cilvēki izvēlas šo nodarbi labprātīgi, jo lielākoties cilvēki tiek iemānīti vai piespiesti nodarboties ar prostitūciju. Manuprāt, šis ir ļoti spēcīgs arguments par labu "Zviedrijas modelim". Tāpat, pieļaujot prostitūciju, valstī turpina palielināties pieprasījums pēc sievietēm un meitenēm, un secīgi - ja pieprasījums ir augsts un nav pietiekami daudz sieviešu no, piemēram, Latvijas, kuras ir gatavas to darīt, tad valsts var kļūt par cilvēku tirdzniecības tirgu, kas arī ir spēcīgs arguments, lai situāciju mainītu. Prostitūcija arī ļoti, ļoti kavē dzimumu līdztiesības īstenošanu. Prostitūcija kultivē ideju par to, ka pieļaujama cita cilvēka ķermeņa pirkšana, un šāda kārtība neuzlabo

dzimumu līdztiesību sabiedrībā, jo galvenokārt seksu pērk tieši vīrieši. Un vēl viens būtisks arguments par labu "Zviedrijas modelim" - ja valsts vēlas būt sekmīga cīņā ar cilvēku tirdzniecību, nav pieļaujams, ka prostitūcijā iesaistītie baidās runāt ar policiju. Zviedrija, ieviešot savu modeli, atklāja, ka prostitūcijā iesaistītās nebaudās runāt ar policiju, jo viņas netiks apcietinātas. Zviedrijā vairākas lietas atklātas tieši tāpēc, ka sievietes runāja ar policiju.

Kad tiku izvēlēts šim amatam, lūdzu zviedru policijai dažas naktis uz izsaukumiem doties kopā ar viņiem, lai saprastu, kā viņi strādā ar prostitūcijas jautājumiem. Vienu nakti devāmos uz kādu dzīvokli, kurā bija 26 gadus veca sieviete no Rumānijas. Sarunā sieviete teica, ka dienā apkalpo apmēram desmit klientus un to dara pēc brīvas gribas, jo tas viņai ļauj labi nopelnīt. Sieviete norādījām, ka viņu, protams, nesodīsim, bet atgriezīsimies un arestēsīm viņas klientus, turklāt parūpēsīsimies arī par to, lai kāds no sociālā dienesta atnāk un aprunājas ar viņu. Sociālā dienesta darbinieki to izdarīja. Pirmajā reizē sievietes stāsts bija nemainīgs, otrajā sociālā darbinieka ierašanās reizē - līdzīgs, bet trešajā reizē sociālie darbinieki sajuta, ka sieviete vēlas kaut ko pateikt. Ceturtajā reizē viņa atklāja, ka viņu uzrauga un lielāko daļu nopelnītās naudas paņem kāds vīrietis. Situāciju atrisināt bija iespējams, jo sociālie darbinieki varēja pārliecināt sievieti runāt par notiekošo, savukārt, ja pastāvētu iespēja, ka viņa varētu nonākt cietumā, viņa nerunātu ar nevienu.

"Zviedrijas modelis" padarījis drošāku vidi tiem, kuri joprojām iesaistīti prostitūcijā. Cilvēkam, kurš šodien vēlas Stokholmā iegādāties seksu, ir ļoti bail tikt pieķertam. Tā kā lielākā daļa cilvēku uzskata, ka tas ir slikti, cilvēks zaudētu ģimeni, reputāciju un darbu. Zviedrijā vīrieši zina, ka, ja kaut ko nodarīs sievietei, viņa var piezvanīt policijai. Tas nozīmē, ka Zviedrijas regulējums varu no pircēja rokām nodevis upuriem. Manuprāt, visi šie argumenti ir ļoti pārliecinoši, lai ieviestu tieši "Zviedrijas modeli". Arī Eiropas Parlamenta 2014.gada rezolūcijā teikts, ka katrai Eiropas valstij būtu jāapsver "Zviedrijas modeļa" ieviešana, jo tas ir labākais veids, kā cīnīties ar cilvēku tirdzniecību un seksuālo ekspluatāciju.

Latvijā, šķiet, biežāk izskanējušais pretarguments prostitūcijas pakalpojumu pircēju sodīšanai ir bažas par to, ka šis "bizness" kļūs vēl apslēptāks un policijai būs grūtāk sodīt par noziegumiem?

Mums vajadzētu Latvijas policiju uzaicināt uz tikšanos ar Zviedrijas policiju. Laikā, kad Zviedrijā šis likums stājās spēkā, valstī parādījās internets. Visā pasaulē ar interneta parādīšanos prostitūcija vairs nenotika uz ielām, bet - iekštelpās. Tomēr jebkuram, kurš vēlas kaut ko pārdot, nepieciešams savu eksistenci darīt zināmu saviem klientiem, tāpēc nepieciešama reklāma. Un, ja klienti var atrast pakalpojuma sniedzēju, tad arī policija šos cilvēkus var atrast. Zviedrijā policijai nav nekādu problēmu atrast prostitūcijā iesaistītos, kaut arī viņi slēpjas. Ieejot internetā, policija pakalpojuma sniedzēju var atrast tāpat, kā to var izdarīt klients. Vēl jāpiemin, ka kopš likuma stāšanās spēkā Zviedrijā nav bijis neviens vardarbīgs noziegums pret kādu prostitūcijā iesaistīto.

Tātad, jūsuprāt, "Zviedrijas modelis" ir labākais, lai cīnītos ar prostitūciju kopumā?

Šis modelis savu uzmanību pievērš cilvēkam, kurš izmanto cita neaizsargātību. Policija savu laiku velta pircēja sodīšanai, nevis upuru arestēšanai, kā tas ir daudzās valstīs. Manuprāt, viegli apcietināt prostitūcijā iesaistītās sievietes, bet svarīgi dot signālu, ka tieši pircējs dara kaut ko nepareizu. Mums šāda kārtība nesusi ļoti labus rezultātus, tāpēc uzskatu, ka šis modelis ir ļoti labs.

Latvijā nesen lielu sabiedrības uzmanību pievērsa gadījums, kurā garīgās konfesijas pārstāvis tiek turēts aizdomās par cilvēku tirdzniecību, proti, kāds cits aizdomās turētais piegādājis cietušo vīrieti ar garīgiem traucējumiem konfesijas pārstāvim seksuālu vajadzību apmierināšanai. Vai cilvēku tirgoņi mēdz izmantot arī cilvēkus ar garīgiem traucējumiem?

Jā, diezgan bieži. Zviedrijā bijuši vairāki gadījumi, kad cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem liek ubagot uz ielas. Ja pareizi atminos, Zviedrijā ir trīs krimināllietas saistībā ar šādiem noziegumiem. Tāpat esmu dzirdējis no citām Eiropas Savienības (ES) valstīm, ka cilvēki ar

garīgiem traucējumiem tiek seksuāli izmantoti, tomēr biežāk gan šie cilvēki tiek izmantoti ubagošanai un zagšanai.

Vai varat atminēties kādu gadījumu, kad cilvēku tirdzniecība notikusi vienas valsts ietvaros?

Mums bija gadījumi, kuros cilvēki tika atvesti uz Zviedriju ubagot un tiek pārvesti no vienas pilsētas uz citu. Līdzīgi gadījumi saistīti arī ar sievietēm un meitenēm, kuras pārvietotas Spānijas iekšienē no, piemēram, Madrides uz Barselonu, jo pircēji vēlas "svaigu gaļu", proti, nevēlas vienu un to pašu sievieti vai meiteni katru dienu.

Patlaban starptautiski notiek diskusija par baznīcu un priesteriem, kuri seksuāli izmanto bērnus. Vai kaut kas līdzīgs noticis arī Zviedrijā?

Nē.

Kāpēc, jūsuprāt, tas tā ir?

Ļoti labs jautājums, uz kuru man gribētos atbildēt ar to, ka Zviedrijā ir citāda baznīca, bet, iespējams, tā nav pareizā atbilde. Vienlaikus gribētu domāt, ka tas ir saistīts ar to, kā iedzīvotāji redz šo problēmu. Ilgstoši esam strādājuši ar bērnu tiesībām un dzimumu līdztiesību, un, iespējams, tas saistīts tieši ar sabiedrības noskaņojumu. Zviedrijā baznīca atspoguļo sabiedrības viedokli.

Un kādas problēmas cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas kontekstā saskatāt Eiropā?

Manuprāt, kamēr Eiropā ir valstis, kuras pieļauj prostitūciju un nerisina darba tirgus problēmas, cilvēku tirgotājiem būs valstis un "uzņēmēji", kuriem piegādāt cilvēkus. Piemēram, Zviedrija un Vācija ir ES valstis, tomēr prostitūcijas ziņā abas valstis izvēlējušās ļoti atšķirīgus ceļus. Zviedrija 1999.gadā izvēlējās nepieļaut prostitūciju savā sabiedrībā, savukārt Vācija rīkojās pretēji. Vācija, apgalvojot, ka prostitūta ir senākā profesija pasaulē un no tās neesot iespējams tikt vaļā, izvēlējās veidot regulējumu, kurā prostitūcijā iesaistītie reģistrējas un tiek nodrošināti ar pensiju. Zviedrija deva spēcīgu signālu, ka nav pareizi izmantot kāda cita cilvēka neaizsargātību, bet Vācijas valdība pateica, ka cilvēku pirkšana ir normāla.

Patlaban Vācijā ir 400 000 meiteņu, kuras strādā par prostitūtām, un 98% no šīm meitenēm nav Vācijas sievietes vai meitenes, bet gan nāk no tādām valstīm kā Maķedonija un Albānija, proti, no valstīm ar zemiem ienākumiem. Tā vietā, lai samazinātu pieprasījumu pēc prostitūcijas, ar regulējumu Vācija pieprasījumu tikai palielināja. Tagad Vācijā ik dienas tiek izdarīti 1,2 miljoni seksa pirkumu. Visu iepriekšminēto iemeslu dēļ, manuprāt, lielākais izaicinājums Eiropā ir tik dažādie priekšstati par prostitūciju. Kamēr būs pieprasījums pēc sievietēm un meitenēm prostitūcijā, būs arī cilvēku tirgotāji, kuri šo pieprasījumu izmantos.

Tātad lielākā problēma Eiropā - visas valstis nav gatavas izbeigt prostitūciju?

Ja mēs vēlamies būt sekmīgi cīņā ar cilvēku tirdzniecību, mums jāsamazina pieprasījums. Pieprasījuma samazināšana iespējama, nepieļaujot prostitūciju.

Vai redzat, ka ES cenšas mainīt valstu viedokli par prostitūcijas kriminalizēšanu?

Manuprāt, kopējās tendences ES rāda, ka valstis patiešām saprot, ka kaut kas ar prostitūciju ir jādara. Bēgļu krīzes dēļ ielas ir pārpildītas ar sievietēm un meitenēm. Nesen biju Grieķijā, un valsts policija mani informēja, ka Grieķijā ir tik daudz sieviešu un meiteņu, kuras cenšas pārdot savus ķermeņus, ka par seksu ar vīrieti viņām maksā trīs eiro. Trīs eiro katrai - tāda ir situācija!

Vai redzat, ka ES valstu viedoklis mainīsies par labu prostitūcijas kriminalizēšanai?

Manuprāt, visi loģiskie argumenti atbalsta prostitūcijas aizliegumu valstīs un sabiedrībā kopumā. Prostitūcija sabiedrībai un prostitūcijā iesaistītajiem nodara ļoti lielu ļaunumu. Es

uzskatu, ka pieeja, kurā soda pircēju, samazinot pieprasījumu, tā vietā, lai sodītu upuri, ir labāka pieeja no cilvēktiesību viedokļa nekā abu pušu sodīšana. Kopumā esmu optimistisks un ticu, ka Eiropa un tās valstu likumi mainīsies, bet cīņa būs grūta. Šajā "biznesā" ir tik daudz naudas, ka jāsaskaras ar spēcīgu lobiju, kas aicina prostitūciju veidot par profesiju. Lobētāji ir labi runātāji, gudri un jauni.

Vai redzat, ka Vācija varētu mainīt savu likumu un tomēr kriminalizēt prostitūciju?

Vācijā ienākumi no prostitūcijas veido apmēram 15 miljardus eiro gadā. Šī iemesla dēļ lobijs nemainīt regulējumu Vācijā ir tik spēcīgs. Tā kā cilvēki ar šo "biznesu" nopelna ļoti daudz un likums par prostitūcijas legalizāciju jau stājies spēkā, Vācijā šī diskusija ir ļoti sarežģīta. Lai mainītu situāciju, Vācijā nepieciešami ļoti spēcīgi politiķi, kuri nebaidās tikt izmesti no savām partijām. Manuprāt, Vācijā pieejas maiņa būs ilga cīņa. Vienlaikus jau tagad daudzi cilvēki no Vācijas stāsta, ka situācija ir tiešām briesmīga un viņi nezina ko darīt.

Tad, jūsuprāt, tādas valstis kā Latvija izmaiņas piedzīvos ātrāk nekā valstis, kurās prostitūcija jau legalizēta?

Manuprāt, Vācijā cīņa būs daudz ilgāka, jo viņi izvēli jau izdarījuši. Domāju, ka Latvija to noteikti izdarīs pirms Vācijas. Es vismaz tā ceru. Īrija un Francija "Zviedrijas modeli" jau īsteno, tāpēc spiediens uz valstīm, kuras pieļauj prostitūciju, kļūst lielāks.

Piemēram, Latvijā par pieejas maiņu bijušas ilgstošas diskusijas, tomēr nevarētu teikt, ka Latvijā ir lielas lobiju grupas, kas vēlētos uzturēt šādu situāciju. Kāds, jūsuprāt, varētu būt iemesls, kāpēc Latvija kavējas ar pieejas maiņu?

Strādājot ar šo jautājumu, esmu iemācījies, ka ir ļoti svarīgi izprast katras valsts kultūru, galvenās vērtības un viedokli par dažādiem jautājumiem. Diemžēl par Latviju nezinu pietiekami daudz, lai varētu izdarīt labus secinājumus, tāpēc man tiešām grūti pateikt, kāds varētu būt iemesls, ja valstī nepastāv nozīmīgs lobijs.

Kā zināms, cilvēku tridzniecības un prostitūcijas upuri visbiežāk ir sievietes un meitenes. Kāpēc, jūsuprāt, tas tā ir?

Es teiktu, ka tas saistīts ar vecu patriarhālu priekšstatu, ka vīriešiem jābūt tiesībām piekļūt sievietes ķermeņiem, ka viņi ir pie varas un tās ir viņu tiesības. Atceros, ka kādā Zviedrijas valdības pētījumā saistībā ar prostitūciju, kurā intervēja vīriešus, kuri izmanto prostitūcijas pakalpojumus, kāds vīrietis teica: "Es esmu vīrietis. Man nav draudzenes, bet man ir vajadzības. Man vajag seksu, tāpēc kādam mani ar to ir jānodrošina." Bija arī vīrieši, kuri teica, ka ir precējušies, bet sieva nevēlas ar viņiem seksu vai arī nevēlas darīt ko tādu, ko viņi vēlas. Vīrieši nereti uzskata, ka viņiem kā vīriešiem ir tiesības uz sievietes ķermeni. Vēsturiski sievietes vienmēr bijušas pakārtotas vīrietim, un viņām nebija izvēles parādīt varu pret vīriešiem.

Kam būtu jānotiek, lai sabiedrībā mainītos viedoklis par sievietēm un viņas netiktu izmantotas?

Izmantošu Zviedriju kā piemēru, jo to zinu vislabāk. Pirms 1999.gada prostitūcija Zviedrijā bija legāla, un mums bija lielas problēmas ar dzimumu līdztiesību, kā arī vīriešu vardarbību pret sievietēm. Tieši šī iemesla dēļ astoņdesmito gadu beigās sākās diskusija par sievietes tiesībām. Sievietes tiesību kustība Zviedrijā bija nogurusi no notiekošā un pieprasīja valdību kaut ko darīt. Pēc tam valdība sāka pētīt vīriešu vardarbību pret sievietēm, un līdz ar to sākās arī diskusija sabiedrībā. Dzimumu līdztiesība tika ielikta skolu programmās, politiskajā dienaskārtībā, un cilvēki tika informēti par līdztiesības nepieciešamību. Manuprāt, lai mainītu situāciju, nepieciešama problēmas apzināšanās, cilvēku iesaistīšana diskusijā, jaunu cilvēku izglītošana un, kā jebkurā valstī, spēcīga sievietes kustība, kas cīnās par šiem jautājumiem. Es vēl neesmu bijis valstī, kur vīriešu organizācija būtu šīs cīņas priekšgalā - tās vienmēr ir sievietes.

Vēl viena apdraudēta cilvēku grupa ir bēgļi, kuri meklē patvērumu Eiropā. Vai arī bēgļi kļūst par cilvēku tirdzniecības upuriem?

Bēgļi par cilvēku tirdzniecības upuriem kļūst Eiropā. Jāatzīst gan, ka bēgļi vairāk tiek izmantoti valstīs, kur prostitūcija ir legāla, jo pastāv pieprasījums pēc sievietēm. Daudzi bēgļi uz Eiropu dodas nelegāli un viņiem nav veidu, kā nodrošināt sevi ar pārtiku, tāpēc tas var būt viens no iemesliem, kāpēc bēgļu sievietes nonāk prostitūcijā. Daudzi no bēgļiem tiek ievesti Eiropā, un viņiem nav finansiālo līdzekļu, lai samaksātu par šo pakalpojumu, tāpēc kontrabandists viņus iepazīstina ar cilvēku tirgoņiem, kuri samaksā kontrabandistam, bet pēc tam bēglis tirgoņim paliek parādā daudz naudas. Vienīgais veids, kā samaksāt šo parādu, ir ar savu vai sava bērna ķermeni. Eiropā bēgļu kļūšana par cilvēku tirdzniecības upuriem ir liela problēma.

Kādā veidā bēgļi visbiežāk tiek izmantoti - tā ir seksuāla vai darba ekspluatācija?

Sievietes un meitenes vairāk tiek seksuāli izmantotas, bet vīrieši un zēni vairāk darbam.

Vai, jūsuprāt, ES rīkojas pietiekami, lai šo problēmu risinātu?

Manuprāt, ES notiek daudz, lai cīnītos ar cilvēku tirdzniecību. Seksuālā ekspluatācija ES ir ļoti jūtīgs jautājums, jo viedoklis par prostitūciju ES dalībvalstīs ir atšķirīgs. Nav valsts, kura domā, ka cilvēka ekspluatēšana bez viņa piekrišanas ir atbalstāma, jo katrā Eiropas valstī ir normatīvie akti, kas kriminalizē cilvēku tirdzniecību. Diemžēl ir ļoti grūti noskaidrot, vai cilvēks ir piespiests. Ja sekса pircējs pieies pie sievietes un teiks, ka vēlas nopirkt seksu, bet grib zināt, vai sievieti kāds spiež to darīt, viņa neteiks taisnību, jo baidās. Visbiežāk aiz sievietes stāv suteners, kurš viņu kontrolē, un tāpēc viņa neteiks taisnību. Vienlaikus kopumā no ES ir daudz centienu, lai cīnītos ar cilvēku tirdzniecību, bet es vienmēr uzsveru - kamēr ir valstis, kuras atļauj prostitūciju, cilvēku tirgoņiem vienmēr būs "tirgus".

Publicēta: 22.10.2018 01:01

Agnija Antanoviča, LETA

Raksts tapis projekta "Masu mediju iesaiste trešo valstu pilsoņu integrēšanā Latvijā" (Projekta Nr. PMIF/7/2016/1/02) ietvaros. Projekts tiek finansēts no Eiropas Savienības Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda un Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Projekta īstenošana turpināsies līdz 2018. gada decembrim.

© Bez aģentūras LETA rakstiskas piekrišanas aizliegts šīs ziņas tekstu jebkādā veidā un apjomā pārpublicēt vai citādi izmantot masu saziņas līdzekļos vai interneta vietnēs. Pārkāpumu gadījumos tiesvedība norit atbilstoši Latvijas likumiem.